

УДК 811.161.2'282.2'367.625'373.611(477.83-22)

DOI: [https://doi.org/10.17721/um/56\(2026\).41-60](https://doi.org/10.17721/um/56(2026).41-60)

Наталія ХІБЕБА, канд філол наук, доц.

ORCID ID: 0000-0003-1098-3082

e-mail: nataliya.khibeba@lnu.edu.ua

Львівський національний університет імені Івана Франка,

Львів, Україна

БОЙКІВСЬКА ГОВІРКА СЕЛА ЛОСИНЕЦЬ ЯК МІКРОСИСТЕМА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОГО НАРІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Вступ. У статті здійснено комплексний аналіз бойківської говірки села Лосинець Самбірського району Львівської області як репрезентанта південно-західного діалекту української мови. Підкреслено важливість дослідження окремих говірок для уточнення меж ареалу, виявлення типових і спорадичних мовних явищ та поглиблення опису мовної картини діалектоносіїв. Вивчення говірки села Лосинець сприяє уточненню діалектологічної карти бойківського ареалу, фіксації унікальних рис на різних мовних рівнях і запобіганню втраті цінного діалектного матеріалу. Мета дослідження – комплексно описати фонетичні, морфологічні, синтаксичні та лексичні особливості говірки і визначити її місце на діалектологічній карті бойківського ареалу.

Методи. Дослідження проведено за допомогою експедиційно-польового, лінгвогеографічного та описових підходів.

Результати. На фонетичному рівні констатовано збереження архаїчних рис ([a] після м'яких приголосних, відсутність перезвуку, незначний вияв укання), а також позиційні модифікації у вокалізмі й консонантизмі. Морфологічний рівень репрезентує нормативні й діалектні форми, варіантність флексій. На синтаксичному рівні простежено функціонування локальних сполучників, специфічне керування та наявність діалектно маркованих конструкцій. Лексичний рівень говірки відзначається багатим фразеологічним фондом, пов'язаним із традиційною культурою й весільною обрядовістю бойків.

Висновки. Говірка села Лосинець є цілісною мовною мікросистемою з типовими ознаками бойківських говірок і водночас демонструє варіативність та нові тенденції під впливом літературної мови. Результати дослідження підтверджують доцільність “точкових”

студій для поглибленого опису українських діалектів і наголошують на необхідності подальшого документування локальних говірок як важливого інструменту збереження мовної різноманітності та цінного джерела для подальших діалектологічних узагальнень.

Ключові слова: діалектологія, діалектний текст, бойківська говірка, діалектна риса, лінгвогеографія.

Вступ

У сучасному мовознавстві дослідження діалектних рис окремих говірок набуває особливої актуальності під впливом різних чинників. Такі “точкові” студії говірки одного населеного пункту дають змогу виразніше окреслити діалектний ландшафт, зокрема визначити його ядро та периферію, визначити смуги перехідних і мішаних говірок, а також здійснити детальний опис діалектних рис на різних мовних рівнях, репрезентуючи говір як цілісну мовну систему.

Щільна мережа обстежених населених пунктів сприяє заповненню прогалин на діалектологічній карті, уможливорює відтворення чіткого рельєфу ізофон та ізолекс, простеження їхньої динаміки і фіксацію навіть спорадичних чи нетипових мовних явищ. У цьому контексті дослідження говірки одного села (чи мікрорегіону) постають своєрідними “цеглинками” у формування цілісного бачення діалекту. Вони також пов’язані з актуалізацією ще одного новітнього напрямку в діалектологічних і діалектографічних студіях – вивчення говіркових ідіолектів та мовленнєвої картини світу діалектної особистості [Іваштенко, & Сагаровський, 2009; Санченко, 2010] та ін.

Увага до говірки одного села особливо важлива для вивчення бойківських говірок, адже, як слушно зауважила професорка Лідія Коць-Григорчук, “майже кожній бойківській говірці властивий свій комплекс рис. Кожен із таких комплексів по-своєму неповторний в українському мовному просторі та водночас по-своєму бойківський” [Коць-Григорчук, 1977, с. 129]. З огляду на це, для окреслення меж і визначення маркувальних ознак бойківських говірок необхідне докладне картографування діалектних рис за щільною мережею обстежених говірок. Водночас

варто зважити, що останні системні напрацювання в цьому напрямі пов'язані ще з укладанням "Атласу української мови".

Різноаспектні "зональні" дослідження окремих бойківських говірок мають тривалу традицію. Серед них – праці, присвячені діалектним рисам говірки с. Бітля Турківщини Іларіона Свенціцького [Свенціцький, 1913], Теодозія Возного [Возний, 1969], Івана Ковалика [Ковалик, 1969]; розвідка з фонетики говірки с. Тисовиці Старосамбірщини Антіна Княжинського [Княжинський, 1938]; дослідження лексики говірки с. Сушиця Рикова Старосамбірщини Євгена Грицака [Грицак, 1938]. До новіших студій належать праці з лексикології та лексикографії Зиновія Бичка (с. Грабовець Стрийщини) [Бичко, 1992], Миколи Матієва (с. Воля-Блажівська Самбірщини) [Матієв, 2002], Наталії Глібчук – мовні "портрети" говірок с. Волосянка Сколівщини та с. Розлуч Турківщини [Глібчук, 2006, 2016], а також Наталії Хібеби – говірки с. Росохи і с. Терло Старосамбірщини [Хібеба, 2012, 2016].

Відомі також праці, присвячені говіркам бойківського порубіжжя, зокрема бойківсько-лемківського: Антіна Княжинського – про с. Стефкова (Ліський повіт, Республіка Польща) [Княжинський, 1934], Катажини Домарадз – про с. Жерниця (Ліський повіт, Республіка Польща) [Domaradz, 2002], Уршулі Левіцької – про с. Терка (Ліський повіт, Республіка Польща) [Lewicka, 2002], Ельжбети Рудоль-Зюлковської – про села Рябе (Бещадський повіт, Республіка Польща), Солинка, Довжиця (Ліський повіт), [Rudolf-Ziółkowska, 2002], Мирослави Сиви – про с. Мокре (Сяноцький повіт, Республіка Польща) [Сова, 2001].

Говіркам бойківсько-наддністрянського суміжжя присвячено дослідження Ярослава Рудницького – про с. Стара Сіль Старосамбірщини [Рудницький, 1935], Оксани Костів – про села Новий Кропивник і Рибник Дрогобиччини [Костів, 2018] та ін.

Актуальність дослідження зумовлена високим ступенем внутрішньої диференційованості бойківських говірок та їх недостатньою представленістю в сучасних діалектологічних описах, які значною мірою спираються на матеріали, зафіксовані під час укладання АУМу. Вивчення говірки села Лосинець сприятиме уточненню діалектологічної карти бойківського ареалу, поглиб-

ленню знань про мовну варіативність української мови та формуванню джерельної бази для подальших лінгвістичних і лексикографічних студій. Водночас такі дослідження дають змогу фіксувати унікальні діалектні риси на різних мовних рівнях, простежувати динаміку їхніх змін і запобігати втраті цінного мовного матеріалу.

Мета статті – комплексно описати діалектні особливості бойківської говірки села Лосинець Самбірського району Львівської області та визначити її місце на діалектологічній карті бойківського ареалу.

Дослідження здійснено на основі діалектного тексту, записаного в с. Лосинець у 2004 р. від діалектоносіїв різного віку: Марії Пелех (1923 р. н.) та Ольги Сакаль (1951 р. н.) [Хібеба, 2021, с. 502–515] за спеціально укладеним питальником для опису весільного обряду бойків і лексики, яка його репрезентує [Хібеба, 2021, с. 680–690].

Для аналізу фонетичних, граматичних і лексичних рис зазначеної говірки використано також лінгвогеографічні дані із цього населеного пункту: говірка с. Лосинець увійшла до сітки “Атласу української мови” (н.п. № 273) (АУМ), “Загально-карпатського діалектологічного атласу” (н.п. № 64) (ЗКДА) та “Atlasu gwar bojkowskich” (н.п. № 45a) (AGB). У разі відсутності цього пункту на карті орієнтуємося на найближче с. Ільник (відстань між центрами сіл становить приблизно 3,2–4 км автомобільною дорогою). До аналізу залучено описові праці Валентини Черняк – про систему голосних фонем [Черняк, 1960] та Ірини Ощипко – про словозміну іменників у говірці с. Лосинець [Ощипко, 1971].

Методи

Аналіз проведено із застосуванням експедиційно-польового, лінгвогеографічного та описового методів.

Результати

Фонетичні риси. Вокалізм. Збереження [а] після м'яких і колишніх м'яких приголосних, а також у групах *ча, жа, ша,*

передусім у наголошеній позиції, як виразна фонетична риса бойківських говірок, характерне й для обстеженої говірки с. Лосинець: *а ў тої час с'п'івáli; і почали́ ўже п'іс'л'а не́йї ходіти без ч'іну́'а; лишáтис'а н'і́кóму непотр'і́бно́у; йак му́сл'ма́н'с'ка чи йакá шáпчкa; грóш'і хот'і́ли / не пу́шчáли; чéрез йакі́й спочáтку три рáзи прот'áгували по три барв'і́нки; молод'і д'і́учáта не дў́же хот'і́ли; то тупéр у́жé так п'ідхóд'ам';* тої к'ін' *т'агнў́ прі́дане; кон'á ў́з'али́ тако́го / шобі́ н'іс; чи ворóбжат / чи шо?* та ін.

У говірці збережено [а] на місці давнього *а* як у наголошеній, так і ненаголошеній позиції: *то ў дарў́нок д'і́стáли бу́лі ї три йáйц'á*. Підвищення артикуляції у слові *йейцé* фіксує В. Черняк [Черняк, 1960, с. 151], проте це явище спостерігається рідко.

Відсутність переголосу (перезвуку) є характерною ознакою ареалу функціонування бойківських говірок. За спостереженням Костя Кисілевського, підвищення *-ia* (*йа*) до *-ье* (*йе*), *-ьи*, *-и*, *-ьі*, *-і* відрізняє наддністрянський говір від бойківського, подільського і волинського [Кисілевський, 1962, с. 287]. Підвищення артикуляції [а] після м'яких приголосних у говірці с. Лосинець виявлено спорадично: *шо не мáли колі́с' с'і́ чим замáйéти нáв'і́т'.* Відсутність перезвуку після [й] і шиплячих засвідчено АУМ (кк. 41, 43–49), окрім лексем: *ʎес'ʎim'* (АУМ, к. 42), *jaj́ce*, а також *meža, pšenuća* (Іл) (AGB, VII, тт. 466–468).

Звук [а] послідовно фіксуємо в афіксі [с'а] у пре- та пост-позиції: *не бу́ло нич / в'ід:авáлас'а / во так с'а в'ід:авáла; і в'ін кóнче за мéне с'а жéні́ти;* рідше – [с'і]: *шо не мáли колі́с' с'і́ чим замáйéти нáв'і́т';* пор.: паралельне вживання [с'а] і [с'і] в лосинецькій говірці (АУМ, к. 248).

Засвідчено явище лабіалізації наголошеного [а] перед [ў]: *маў тáто м'ї́ пóле і ту сус'і́ц'кíй такíй моў;* пор.: *ʎaў́ка, за́пц'аў́, даў́* (АУМ, к. 50); *taw, z'outra, z'autra* (Іл) (AGB, V, т. 294; VII, т. 465).

Зберігається вузький звук [ê] перед м'якими приголосними та перед стверділим [р]. Під асиміляційним впливом [ê] ненаголошене [е] у середніх складах наближається за вимовою до [и]:

а *тинéр* шо?; *тинéр* вел'бни так'ї!; свáти могли́ б́ути або́ ў в'їтóрок / або́ *читвéр*; не так / йак *нис'*.

У говірці с. Лосинець звук [e] після шиплячого [ч] обнижує артикуляцію до [a] у слові *зачапíла* Лс): ну та *ўчaпíлис'а* / *ўчaпíли* / а ми не знáймо / де вонá йе; пор.: бойківські приклади переходу *e* → *a*: *чатíна*, *чапíти*, *чапíга*, *суятá* [Шевельов, 2002, с. 199].

Обстежена говірка виявляє слабкий нахил до укання: перед складом із таким наголошеним [i] або [y] артикуляція ненаголошеного звука [o] переважно зберігається: *пoдв'їрїї* молодóйї там *стойїт'* с't'їл; *свекрúха* ўд'їла *кo'жyх* л'ївим бóком; брáли с собóйу хл'їб / н'їж / *гор'їлку* / *конфéти* / *обрúчку*; зашивáли тої бук'ёт у *пoдyшкy*; *хто кoмý* шо на йáзик прїїде; молодá стáла на *пор'їz*^x; але: *буйáри*. В. Черняк, фіксуєчи приклади *гу'лyпка*, *нагу'дyй*, *o'б'їд* у говірці с. Лосинець, зазначає, що бойківське [o] у ненаголошеній позиції має ширшу артикуляційну базу порівняно з літературною мовою і рідше підвищує артикуляцію, ніж у наддністрянських чи надсянських говірках [Черняк, 1960, с. 158]; пор. випадки [o^y] і нейтралізація опозиції (АУМ, к. 55a) чи відсутність укання (Іл) (AGB, VII, тт. 482, 485); пор.: *sko'ruha* (ЗКДА, 4, нм 35), *o'b'it* (ЗКДА, 3, кк. 2, 3), *o'bryčka* (ЗКДА, 2, к. 24).

Зміну ненаголошеного [o] → [y] → [ў] перед губними звуками засвідчено, наприклад, у числівникові: *ми ўбóйе* до шкóли ходíли рáзом.

Відсутня заміна етимологічного [o] на [a] перед складом із таким наголошеним [a]: *то р'їдко хто буў бoгáч*; н'ї *колaч'їў* / н'ї *стрúцн'їў*. Паралельно вживають форми: *багач'ї* до *багач'їў*; вонї мáли б́ути *гар'áч'ї*. Лінгвогеографічні джерела також фіксують [o] перед наголошеним [a] (АУМ, к. 59).

Відсутня заміна початкового етимологічного [йе] → [o]: *ўже в'їс'їмдес'áт' йїдén* р'їк минúў ме; *постáвили йїдén* хл'їб на дрúгїй і ў'о; пор.: *оди'найц'їт'* (АУМ, к. 229), *iedepaičít'* (Іл) (AGB, VII, т. 373).

У слові *парубок* фіксуємо [y] на місці етимологічного [o], як і в літературній мові: *ї кáже* / шо с тóго двóру ідé молодїй

пáрубoк; паралельно в говірці функціювала словоформа *пáрiбок* [Черняк, 1960, с. 160].

Консонантизм. В аналізованій говірці звукосполуки [ги], [ки], [хи] реалізують як:

[ги], [ки], [хи]: *череві́ки, ска́рпéтки, свáшки, стoнчкі́, ж'інкі́, свeкрúхи, мóрги, нóги* та ін.;

[к'и]: *друи́к'ú, ск'íнк'ú, с'íрник'ú*;

[к'е], [х'е] (у наголошеній позиції): *сваи́к'е́, ж'інк'е́, трóх'е́*;

[к'і] (у ненаголошеній позиції): *к'і́л'и́шк'і́, дзв'і́нк'і́, подáрк'і́*;
пор.: [к'е^а] || [к'і] [Ощипко, 1971, с. 171].

Групи [к^ои], [х^ои], [г^ои] у кореневій морфемі фіксує АУМ (кк. 20, 21); *χodak'y^e || χodak'y^e || χodak'i^e* (Іл) (AGB, VII, т. 410), *r'yžky || r'yžky^e || r'yžki* (AGB, VII, т. 495), *vy^eč'irk'i, čič'k'e* (ЗКДА, 4, кк. 4, 53), *'riznyk'i* (ЗКДА, 3, к. 23).

Засвідчено перехід кінцевого [л] в [ў] після голосного: *пoc'íда́ли пoпéред с'т'íў || там сто́йіт' с'т'íл; типéр хлоп і́йдéн сам пíе п'íў л'і́три гop'íўки*; а також: *пoп'íў || пoпиў* (АУМ, к. 127). Зазначимо, що Н. Глібчук локалізує ядро цього явища саме на Бойківщині [Глібчук, 2016, с. 55].

Поширеною є м'якість [ц'] у суфіксі -ец': *і́ буў вели́кий тáнец'́; бáлец'́ / це то́ї дару́нок; так йак охорóнец'́* та ін. Її підтверджено лінгвогеографічно: *х'лoпe[ц'], удo'вe[ц'], kyp'êc || kyp'êc', odovec' || udovec', otec'* (АУМ, к. 98; AGB, VII, s. 62, т. 544). У говірці с. Лосинець засвідчено численні приклади м'якої вимови цього звука в кінці слів перед флексією: *с пíятни́ц'і́ на субóту бу́лa до́брáн'і́ч; йак не ма́ли пшeні́ц'і́; то́д'і́ молод'і́ сxoді́лиc'а на вeчopні́ц'і́; ну а то ў́жe пoчiнáлиc'а мíясні́ц'і́* та ін.; пор: (AGB, VII, т. 539; ЗКДА, 2, к. 38; 7, кк. 64, 65а).

М'які [с'], [ц'] фіксуємо у прикметникових суфіксах -с'к-, -ц'к-: *йак бу́лa cли́с'кá до́рoгa; так шíли та́ку пoлóску вyc'кú с цупкóго пaпéру; йак мусул'мáн'с'кa чи йакá шáпoчка; чи шaмпáн'с'кe / чи ви́нo пo стaкáну; ма́ў тáто м'і́й пóлe і́ ту cус'і́ц'кíй та́кiй мо́ў* та ін.; пор.: -s'- || -s- (Іл) (AGB, VII, т. 536).

Засвідчено твердість кінцевого [т] у дієсловах 3-ї особи однини і множини теперішнього часу: *моло́дiй coб'і́ пpóсит / молодá coб'і́ пpóсит; ка́зaли / шo вoнá вopó́жит; типéр дpужбí*

пил'ну́йут та ін., проте в мовленні молодших інформантів – [т]: **кл'а́гайут'** / **це рб́бл'ам'** з'і св'і́жого молока та ін. Форми з твердим кінцевим [т] підтверджує АУМ (кк. 240, 242).

Типовою є відсутність довготи м'яких [л':], [н':], [т':] в іменниках середнього роду II відміни: *побажán'a* / *жáрти* / *мал'у́ймо газéти* / *в'і́тан'a* / *поздорóulen'a*; *пóки ў цéркв'і в'ідбу́лос'a* *в'інчáн'a*; *ну та їспра́вили вес'і́л'a*; *плáт'a* / *сук'énку на дрúгí ден'* та ін.; а також: (АУМ, к. 94; AGB, VII, s. 49, m. 478).

Для говірки с. Лосинець протеза не характерна: відсутній [в] перед [о], що відрізняє цю говірку від надсянських і наддністрянських говорів [Шевельов, 2002, с. 572]: *благословіла с'в'аченоу водбоў з **обра́з**а́ми; **обру́**чку чи ше шос'; то **оби́д**ва́ бук'эта зашива́йут'* та ін. Водночас спорадично трапляються протетичні форми: *ну так йак **воб**а́ з'їшли́с'а на посаз'і; а н'е / то **вў́**ка браў; **вў́**гол, **ў́**лиц'а* [Черняк, 1960, с. 161]; а також: *ос'ін', ор'іх, оги́рок* (АУМ, кк. 124, 125, 126), *во'гѐн', во'гин'* (АУМ, к. 62), *ос'а, о́гер* (Іл) (AGB, VII, мм. 591, 593), *wў́ко* (AGB, VII, м. 594). Крім цього, спостережено непослідовне вживання протетичного [г] перед [о]: *брі́н'дз'а / то та́кий го́стрий сир*; а також: *[ор'іх], [о́стрий]* (АУМ, к. 125).

У говірці переважно зберігається дзвінкість у кінці складу перед глухим та в кінці слова: *постáвили йідén **хл'іб** на дрýгий і ўс'о; йак навес'н'ї відииш сад цв'іў; пос'іда́ли **нопéред** с'т'іў*. Іноді трапляється ослаблення дзвінкості або оглушення кінцевого приголосного: *цеї **корш** звéрху; ста́ла на **пор'із**^x; пос'іда́ли **нопéред**^m с'т'іў; ўже **д'іо**^m при́йшоў за не́йў; **хл'іо**^m крýглий неклі́; ві́йшла **за́м'іж**^m; ві́вели менé **чéрес** с'т'і́л та ін.* Збереження та оглушення дзвінких приголосних у говірці с. Лосинець ілюструють карти: *каду́* (АУМ, к. 54), *йа́стр'і́* (АУМ, к. 338), *м'і́д* (АУМ, к. 27), *н'і́д* || *н'і́д* (АУМ, к. 279), *поса́х* (ЗКДА, 3, нм 44), *жо́луп* (ЗКДА, 2, к. 48), *бар'л'і́х* (ЗКДА, 7, к. 39). Водночас у сусідній говірці с. Ільник можливі три реалізації кінцевих дзвінких приголосних: збереження дзвінкості, її ослаблення або оглушення (AGB, VII, m. 588).

У середині слова перед глухим приголосним переважно відбувається оглушення дзвінких: *на то м'їсе швидén'ко*

садовіли *пéриу дру́шку*; шоб вони були *солóтк'і* дл'а хлóтц'іў; приходіў *Васил'-неб'ішчик*; так шили такú полóску *вус'кú* с цупкóго папéру та ін.; ¹*druška* (ЗКДА, 3, к. 60, нм 42), ¹*steška* (ЗКДА, 7, к. 50), *Rizd'vo* (ЗКДА, 4, к. 1). Одзвінчення трапляється рідко: *Ну айáгже; йáгже / запр'агáли* та ін.

Поширена зміна [н'] перед [к] → [ї]: *ої сваху́н'у / свахунóйку / шос' би вам пов'іла / шобі́-с' дáли молодóйк'і́й* хлóтц'а на кол'і́на; а також: *ле¹г[он'к]и́й || ле¹ге[ї]к'и́й* (АУМ, к. 163), *małeikuĵ* (Іл) (AGB, VII, m. 574).

Засвідчено зміни звукосполук [дц'] → [їц']: *та то с'імнáйц'ім' рóк'іў; то йа ше мáла штирнáйц'і рóк'іў*; [дц'] → [ц']: *дванáйц'ат' óпов'ідеї мáло бúти*; пор.: *оди́найц'ім'* (АУМ, к. 229), *odynaćit'*, *tryćit'* (Іл) (AGB, VII, m. 551).

Типова асиміляція [с'т'] → [с'ц']: *на т'і́й хус'ц'і́ шос' промóул'áли; мáли йакúс' хус'ц'áт'а; так не бúло багáто м'іс'ц'а; коліс' старос'ц'і́ни не бúло*; пор.: *г'і[с''ц']*, *me[с''ц']*, *[с''ц']і́на*, *го[с''ц']і́* (АУМ, кк. 95, 96); *s'ćina*, *sers'c'* (Іл) (AGB, VII, mm. 598, 599), *s'ć'ina* (ЗКДА, 7, к. 46), *pers'c'in'* (ЗКДА, 2, к. 24).

М'якість у групі [с'в'] ілюструють такі приклади: *чи то бу́ла нед'і́л'а / чи то бу́ло с'в'áто; пéред Р'іздв'áними с'в'áтами; молодóму заўжди лéхше на с'в'і́т'і жі́ти; ў цéркв'і с'в'áшчéник ўже чекáў* та ін.

Поширена група [кв]: *йогó там на н'óму йак'і кв'і́точки робі́ли; пóт'ім прикрашáли там кв'і́тами*; а також *k'v'itna* (Іл) (AGB, VI, m. 305).

Морфологічні риси. Аналізований діалектний текст говірки с. Лосинець засвідчує випадки неузгодженості роду іменника із залежним словом: *спеклі хл'і́ба ў с'вóйім печі́ і ўс'о; п'ізн'іше при́шло ў мóді́ ўже т'і́ м'і́рт / барв'і́нок в'і́т'існи́ли; мáли йакúс' хус'ц'áт'а / хус'ц'áт'ім заўйа́зали*. Відмінності від літературної мови демонструють такі словоформи: *ол'і́йі то́укли; то сході́лис'а молод'і́ж на то; йі́хали санк'é / тогді́ а́ўт'іў не бу́ло шче*.

Іменники жіночого роду І відміни з м'якою основою в називному відмінку однини мають літературне закінчення **-а**: *шоб*

вона не була сѣн'ка / а була *господѣн'а*; ці *ц'ѣц'а* / ці йак ма́ма / мо́же / *ѣдовѣц'а* була; то́б зовѣц'а чи хтос'с хѣтн'їх та ін.

В орудному відмінку однини засвідчено закінчення -оѣ, -еѣ: благослови́ла с'в'аче́ноѣ *водѣѣ* з обра́зми; та йшоѣ з *му́зикоѣ*; обс'їва́ли зб'їжом або *пи́ненїцеѣ*; паралельно вживаються літературні форми: *господаркоѣу*, *гор'їлкоѣу*, *д'їучиноѣу*, *шпїл'коѣу*, *душеѣу*, *границеѣу*, *матѣр'їеѣу* та ін.; пор.: *па́ноѣу*, *границеѣу*, *ж'їноѣу* [Ощипко, 1971, с. 172]. Формотворення типу *землеѣу*, *долонеѣу*, *душеѣу* фіксують лінгвогеографічні джерела (АУМ, кк. 170, 171; AGB, VII, т. 404).

У місцевому відмінку однини іменники жіночого роду І відміни з м'якою основою мають закінчення -и (|| -і): *їа и́че ѣ т'її сп'їдници* *шл'уб бра́ла*; пор.: *у зем'л[и]*, *на р'їл[и]* (АУМ, к. 172), *на зруш[и]* || *на зруш[ц']і* (АУМ, к. 173). Іменники чоловічого та середнього роду II відміни з м'якою основою і з основою на шиплячий в орудному відмінку однини уподібнюються до іменників твердої групи: *вонї назива́лис'а про́пѣом*; *ху́стку ме́ншим к'їн'ц'ѣм* *наве́рха*; обс'їва́ли *зб'їжом*; *приходиѣу до молодѣї с тим коро́вайѣм* || *їде ста́роста с коро́вайѣм*; *но́жѣм до ц'ѣго хл'їба нар'їзували* || *нар'їзували про́сто так до хл'їба но́жѣм*; *ото́ та́нец' п'їд ба́л'це́м*; і за *со́нцем* *л'ївоѣу рукоѣу* обс'їва́ла та ін.; а також: *дош'ч[ом]*, *ко́н[ом]* (АУМ, к. 180), *пол[ом]*, *серц[ом]* (АУМ, к. 185).

Іменник *матѣр* зберігає історичне закінчення -и у формі родового відмінка однини: *їшла до ма́тери ѣ́же подѣвитис'*, паралельно з флексією -і: *а от ѣ́же дл'а ма́тер'ї то маѣ́ бути*; *спеклі хл'їба ѣ́ своїм печѣ́*; пор.: з даѣ́н'їших за моѣ́ї *па́мїат'ї*; а також: *сол[и]*, *т'їн[и]*, *ноч[и]*, *л'їбов[и]* (АУМ, кк. 174, 175).

Діалектні тексти засвідчують нормативні закінчення давального відмінка однини чоловічого роду -ов'ї, -ев'ї: *бра́тов'ї за слѣ́жницѣу ц'їлії в'їк бу́ти*; *їакиѣ хлѣ́пцев'ї* *ї́нколи д'їучина подѣбалас'а*; пор.: *злѣ́д'їеѣви* [Ощипко, 1971, с. 173], а також *ко́н[ови]*, *то́вариш[ови]* (АУМ, кк. 178, 179).

У місцевому відмінку іменники чоловічого і середнього роду II відміни з твердою основою мають закінчення -і: *ма́ти ѣ́ се́бе до́ма на горѣ́д'ї* *барв'їнок*; *то́тої барв'їнок ростѣ ѣ́ л'їс'ї*; -у:

тан'ц'ували на то́му **барв'інку** (в іменниках із суфіксами -ок); -і: оту́т / у́ то́му **сел'ї**; у м'якій групі засвідчено -и: чи ўс'о на **м'їсци**; пор.: у к'ін'ц[и], у 'м'іс'ац[и] (АУМ, к. 182).

Характерною є експансивність флексії -їў: іменник *кінь* у родовому відмінку множини має форму *ко́н'їў*; пор.: *кон[иї]* (АУМ, к. 198). Паралельні форми демонструє іменник *г'іс'ц'ї*: *го́с'ц'їў* || *госте́ї* [Ощипко, 1971, с. 176]: *сади́ли свої́х госте́ї*.

В аналізованій говірці активні енклітичні форми особових і зворотного займенників (Р.в., Д.в. і З.в.): з *ма́минойі сп'їдниц'ї си́или ми* *сук'єнку*; в'іс'їмдес'а́т' *їїде́н р'їк мину́ў ме*; *трѳхи си* *грѳи́ї заробі́ла*; і ўз'а́ла ўмі́ла го́лову **си**; *їак хто си* *бажа́ў* (пор.: *ме'н'ї* || *ми* (АУМ, к. 207)); а також усічені форми особових займенників: *на дру́гий ве́ч ір* **її** *не ну́с'т'ам'*; *бу́ду* **її** *біти*.

Присвійний займенник *свій* має форми: *то по́ки го́с'т'ї моло́до́го ўста́ли за сво́його́ стола́*; *спеклі хл'їба ў сво́їїм* *печи́* та ін.

Засвідчено редупліковані форми займенника *той* у жіночому й середньому роді обох чисел: *а типе́р ўже то́то́*; *в'ін ма́ў там у Петрі́ишиного то́ту́* *служни́ц'у*; **то́т'ї** *ск'їпк'ї́ то́чили*; *хот'їли то́тїм* *молоді́м бу́ло до́бре* та ін.; пор.: *там'тої́*, *тамто́та* (АУМ, к. 212).

Виявлено заперечений займенник *нич*: *не ході́ла з ним / ни* **нич**; *не бу́ло* **нич**.

Характерні прикметники з твердою основою (ЗКДА, 7, кк. 32, 33) та стягнені закінчення у давальному й місцевому відмінках однини (АУМ, к. 220).

Форми числівників у лосинецькій говірці *їїде́н* 'один', *и́тирнáiц'ї* 'чотирнадцять' відрізняються від літературних фонетичними особливостями; пор.: *їе'ден* (АУМ, к. 225), *чо'тири* || *и́тири* (АУМ, к. 227).

Для говірки типові інфінітиви на -ти: *то старáлас'а* *молода́ накі́нути* *молодо́му с'п'їдницю на кол'їна*; *та ї ў ко́го с'а* *спитáти* та ін., а також інфінітиви з давнім суфіксом -чи після основ на к: *оди́н до дру́гого* *пові́нен бу́ў свої́ми за́дн'їми* *м'іс'ц'а́ми то́ўчи* та ін.; пор.: (АУМ, к. 234).

Афікс -с'а фіксуємо у пре- та постпозиції: *шо то́то с'а* *ста́ло?*; *мо́лод'іс'т' с'а* *з'їїшла́*; *їак* *неб'їшка* *Ка́с'а с'а*

в'ід:авáла; рідко – с'і: *шо не мáли коліс' с'і чим замайéти*; варіанти *с'а* || *с'і* (АУМ, к. 248).

Відзначено стягнені форми дієслів І дієвідміни на [а] перед [й] у 3-й особі однини теперішнього часу: *йá прийшлá / а вонá мен'і пов'ідат*.

У зворотних дієсловах 3-ї особи однини І дієвідміни відсутній флексійний *т'*: *йак нагадáйес'а / прис'н'івуйе*.

Для 1-ї особи множини теперішнього часу характерні літературно-нормативні закінчення: *-мо: ну ми вихóдимо; а ми не знáйємо; мал'у́ємо газéти; -м: донраў'áти ідém*.

Дієслова 2-ї особи множини теперішнього часу мають флексію *-те: бáчите / то ви скор'іше нага́дуєте; їдут т'і свáшки / йак ви кáжете / з гор'ілко́у*.

Виявлено змішування закінчень дієслів І і II дієвідмін у 3-й особі множини: *а воні не хот'áт / ўс'о; кон'á ўз'алі тако́го / шобі́ н'іс / знáйіте* та ін.

Форми минулого часу нормативні: *був, була, було*, рідко трапляється *бити: там лопáтки б́или* (пор.: *бы́ли, літ. були́*, що засвідчує розрізнення давніх [ы] та [и] у бойківських говірках).

Умовний спосіб у говірці, як і в літературній мові, утворюється за допомогою частки *би* для 3-ї особи однини і множини (переважно в препозиції): *сам по соб'і би в'ін буў б'іл'ши́й; і ўна менé просі́ла / би йа прийшлá; кидáйу ме́жи гон'ц'і / би там велі́с'а хлóпц'і; шос' би вам пов'і́ла*.

Спорадично умовний спосіб для дієслів 2-ї особи однини утворюється за допомогою частки *би* та енклітика дієслова *бути* минулого часу – *с'*, як-от: *шос' би вам пов'і́ла / шобі́-с' да́ли молоді́йк'і́ хлóпц'а на кол'і́на; абі́-с' не ниў / абі́-с' йі не биў / абі́-с' йі л'убі́ў*; для дієслів 2-ї ос. мн. – *-сте: просі́ли ма́ма і та́то / про́шу йа / абі́-сте прийшлі́ на вес'і́л'á*.

Для 2-ї особи однини характерні нормативні форми з наголошеною флексією *-и: о́й з'і́дді-з'і́дді / йáсен м'і́с'ац'у́*; для 2-ї особи множини – *-те: л'і́ше передава́йте сорóчку ті́хо; а ну / свашк'é / залáткай́те!; та чека́йте / ше то́то*; для 3-ї особи однини: *ха́й сиді́т до́ма / ха́й не вихóдит'*.

Сучасний діалектний матеріал фіксує пасивні дієприкметники з наголошеним суфіксом *-ен*: *чим в'ін б'іл'ше буў толочэний / тим в'ін краще розростаўс'а*.

Синтаксичні риси. Виразні діалектні особливості мають сполучники, які приєднують різні типи речень.

Для складносурядних речень характерний протиставний сполучник *но* ‘але’, у другій частині яких виражено обмеження щодо змісту попереднього речення: *но п'іс'ла ко́го барв'інок буйа́йе / зна́чит' / з них пре́красна бу́де па́ра*; *ну друшк'и ма́ли буд'-йакі́х колор'іу / но то́же жбу́тих не бу́ло*.

Частотним є сполучник *ци* ‘чи’: *молод'і с'а жéн'ат і не пита́йуц'а / ци* йак / *ци* шо; *ци* ц'о́ц'а / *ци* йак ма́ма / мо́же / ўдові́ц'а бу́ла.

Сполучник *би* в лосинецькій говірці приєднує підрядні з'ясувальні речення: *і ўна менé просі́ла / би* йа при́йшла.

Спорадично виявлено діалектно марковані конструкції *З.в.+за* замість літературних *О.в.+зі*: *і в'ін ко́нче за ме́не с'а же́ніти*.

Лексичні риси. Засвідчено численні приклади лексичних діалектизмів, які відображають мовну специфіку бойківських говірок, зокрема: *ўл'іт'і* ‘улітку’, *нис'* ‘сьогодні’, *к'іл'ішок* ‘невелика чарка’, *ве́ржти* ‘кидати’, *мо́лод'іс'т'* ‘молодь’, *ру́жа* ‘троянда’, *бу́бен* ‘бубон’, *споса́жувати* ‘наділяти приданим’, *приговóрен'а* ‘примовка’, *стру́цен'* ‘вид калача’, *горні́ц'* ‘горщик для молока’, *ба́лец'* ‘весільний подарунок нареченої для секрухи’, *обзо́рини* ‘оглядини’, *сто́нчка* ‘стрічка’, *па́дес'т'па́нец'* ‘весільний танець “із викрутасами”’, *стри́к* ‘дядько по батьковій лінії’, *ха́тні* ‘члени однієї сім'ї’ та ін.

Обрядовий контекст репрезентує значну кількість специфічних фразеологізмів: *зробі́ти кон'а́* ‘під час весілля приготувати придане й переодягнути чоловіка, який перевозитиме його до нареченого’; *робі́ти до́бра́н'іч* ‘організовувати обрядовий вечір напередодні весілля в нареченої’, *пе́рший с'т'і́л* ‘перше частування для весільних гостей’, *збу́тис'а д'і́ўки с ха́ти* ‘видати доньку заміж’, *захо́дити на гр'і́б* ‘приходити на цвинтар до померлих батьків, щоб просити благословення на подружнє життя (про наречених)’ та ін.

Дискусія і висновки

Проведене дослідження говірки с. Лосинець Самбірського району Львівської області підтверджує ефективність “точкових” студій для вивчення бойківських говірок загалом і слугує підґрунтям для цілісного опису діалектного континууму. Навіть невеликий фрагмент тексту засвідчує стійкість діалектних рис попри процеси уніфікації, зумовлені впливом літературної мови.

На фонетичному рівні простежено стабільність діалектних ознак (збереження [a] після м’яких приголосних, відсутність перезвуку, слабкий вияв укання), а також низку позиційних змін у вокалізмі й консонантизмі, що узгоджується з даними лінгвогеографічних джерел. Морфологічна система говірки характеризується як збереженням нормативних форм, так і наявністю діалектних явищ: варіантністю флексій, експансією окремих закінчень, активністю енклітичних форм займенників, специфікою дієвідмінювання. Синтаксичний рівень демонструє функціонування локальних сполучників і специфічних моделей керування, що відрізняють говірку від літературної норми.

Важливим складником мовної картини бойків є багатий пласт лексичних діалектизмів і фразеологізмів, тісно пов’язаних із традиційною культурою, зокрема весільною обрядовістю, що відображає світоглядні й етнокультурні особливості носіїв говірки.

Отже, говірка с. Лосинець є цілісною бойківською мовною мікросистемою, яка змінюється під впливом літературної мови та потребує подальшого документування й дослідження.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

АУМ – Матвіяс, І., & Закревська, Я. (Ред.) (1988). *Атлас української мови: у 3 т.* (Т. II: Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі). Наукова думка.

ЗКДА – *Загальнокарпатський діалектологічний атлас* (1989–2003). Т. 1–7.

AGB – Rieger J. (Red.) (1980–1991). *Atlas gwar bojkowskich*, w 7 t. Wyd. PAN.

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

AUM – Matviyas, I., & Zakrevska, Ya. (Eds.) (1988). *Atlas of the Ukrainian Language: in 3 vols.* (Vol. II: Volhynia, the Dniester Region,

Transcarpathia and neighbouring territories). Naukova Dumka [in Ukrainian].

ZKDA – *General Carpathian Dialectological Atlas* (1989–2003). Vol. 1–7 [in Ukrainian].

AGB – Rieger, J. (Ed.) (1980–1991). *Atlas of Boyko Dialects*, in 7 vols. Published by the Polish Academy of Sciences.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Бичко, З. (1992). *Словник діалектної лексики села Грабовець Стрийського р-ну Львівської області*. Видавництво Львівського університету.

Возний, Т. (1969). Система дієслівних форм часу в говірці села Бітлі на Львівщині. У Ф. Т. Жилко, Н. Й. Марчук, І. Г. Матвіяс, Т. В. Назарова, С. Ф. Довгопол (Ред.), *В Українська діалектна морфологія* (с. 177–183). Наукова думка.

Глібчук, Н. (2006). Реалізація діалектних норм у говірці села Волосянка Сколівського району Львівської області. *Вісник Львівського університету. Серія "Філологічна"*, 38(1), 139–146.

Глібчук, Н. (2016). Діалектні норми в говірці села Розлуч Турківського району Львівської області крізь призму текстів. У О. М. Костів (Ред.), *У координатах мови. Збірник на пошану проф. Л. Коць-Григорчук* (с. 52–62). ПАІС.

Грицак, Є. (1938). Лексика с. Сушиці Рикової у Старосамбірщині. *Літопис Бойківщини*, 10, 99–112.

Іваштенко, О. О., & Сагаровський А. А. (2009). Методологія й методика укладання ідіодіалектного словника. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія "Філологія"*, 843(55), 114–119.

Кісілевський, К. (1962). Мовні особливості надністрянського гнізда. *Записки наукового товариства Шевченка. Збірник на пошану Зенона Кузеля*, CLXIX, 283–297.

Княжинський, А. (1934). З бойківсько-лемківського пограниччя. *Літопис Бойківщини*, 3, 9–20.

Княжинський, А. (1938). Фонетика підгірського бойківського говору села Тисовиця (Турчанського повіту). *Літопис Бойківщини*, 10, 113–123.

Ковалик, І. (1969). Іменниковий словотвір у говірці села Бітля на Львівщині. У Ф. Т. Жилко, Н. Й. Марчук, І. Г. Матвіяс, Т. В. Назарова, С. Ф. Довгопол (Ред.), *Українська діалектна морфологія* (с. 57–61). Наукова думка.

Костів, О. (2018). Бойківського-наддністрянське діалектне суміжжя (фонетичні особливості). *Вісник Львівського університету. Серія "Філологічна"*, 68, 228–239.

Коць-Григорчук, Л. (1977). Діалектні проблеми Бойківщини. У П. Ю. Гриценко (Ред.), *Український діалектологічний збірник. Кн. 3. Пам'яті Тетяни Назарової* (с. 119–131). Довіра.

Матіїв, М. (2002). Із спостережень над лексикою села Воля-Блажівська північної Бойківщини. *Культура народів Причорномор'я*, 32, 94–95.

Ощипко, І. (1971). Система словозміни іменників у бойківському говорі. У П.С. Скрипник, В.О. Носенко (Ред.), *Праці XII республіканської діалектологічної наради* (с. 170–180). Наукова думка.

Рудницький, Я. (1935). До бойківсько-наддністрянської мовної межі. *Літопис Бойківщини*, 6, 9–14.

Санченко, Є. (2010). Загальний опис лексику елітарних мовних особистостей з діалектними та російським субстратами. *Лінгвістика*, 3(21), 36–42.

Свенціцький, І. (1913). Бойківський говір села Бітля. *Записки Наукового товариства імені Шевченка*, СХІV, 117–153.

Сова, М. (2001). Говірка села Мокре з бойківсько-лемківського пограниччя. У Ф. Чижевський, Г. Аркушин (Ред.), *Українські і польські говірки пограниччя* (с. 137–141). Polskie Towarzystwo Ludoznawcze.

Хібеба, Н. (2012). До питання про північну межу бойківських говірок: говірка села Росохи Старосамбірського району Львівської області. *Вісник Львівського університету: Серія "Філологічна"*, 57, 311–321.

Хібеба, Н. (2016). Весільна лексика говірок сіл Росохи й Терло Старосамбірського району Львівщини: архаїзація та інновація. *Мандрівець*, 4, 14–22.

Хібеба, Н. (2021). *Бойківське весілля в текстах: обряд і слово*. (Т. Ястремська, Ред.). Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

Черняк, В. (1960). Характеристика системи голосних фонем бойківського говору. *Питання українського мовознавства*, 4, 150–164.

Шевельов, Ю. (2002). *Історична фонологія української мови*. Акта.

Domaradz, K. (2002). Słownictwo wsi Żernica na pograniczu łemkowsko-bojkowskim. W J. Rieger (Red.), *Studia nad słownictwem gwar ukraińskich w Polsce. Łemkowszczyzna i gwary nadszańskie* (s. 65–106). Semper.

Lewicka, U. (2002). Słownictwo wsi Terka na pograniczu łemkowsko-bojkowskim. W J. Rieger (Red.), *Studia nad słownictwem gwar ukraińskich w Polsce. Łemkowszczyzna i gwary nadszańskie* (s. 107–180). Semper.

Rudolf-Ziółkowska, E. (2002). Dawne słownictwo pogranicza bojkowsko-łemkowskiego (na podstawie zapisów S. Hrabca, J. Riegera, Z. Stiebera). W J. Rieger (Red.), *Studia nad słownictwem gwar ukraińskich w Polsce. Łemkowszczyzna i gwary nadszańskie* (s. 209–322). Semper.

REFERENCES

Bychko, Z. (1992). *Dictionary of Dialectal Lexicon of the Village of Hrabovets, Stryi District, Lviv Region*. Lviv University Press [in Ukrainian].

Chernyak, V. (1960). A description of the vowel system of the Boiko dialect. *Issues in Ukrainian Linguistics*, 4, 150–164 [in Ukrainian].

Domaradz, K. (2002). Słownictwo wsi Żernica na pograniczu łemkowsko-bojkowskim. W J. Rieger (Red.), *Studia nad słownictwem gwar ukraińskich w Polsce. Łemkowszczyzna i gwary nadszańskie* (s. 65–106). Semper.

Hlibchuk, N. (2006). The realisation of dialectal norms in the dialect of the village of Volosyanka, Skole District, Lviv Region. *Bulletin of Lviv University. Philological Series*, 38(1), 139–146 [in Ukrainian].

Hlibchuk, N. (2016). Dialectal norms in the dialect of the village of Rozluch, Turka District, Lviv Region, as reflected in texts. In O.M. Kostiv (Ed.), *In the coordinates of language: A collection of academic papers in honour of Prof. L. Kots-Hryhorchuk* (pp. 52–62). PAIS [in Ukrainian].

Hrytsak, Ye. (1938). The lexicon of the village of Sushytsia in the Rykova district of the Saryi Sambir region. *Chronicle of the Boikivshchyna Region*, 10, 99–112 [in Ukrainian].

Ivashchenko, O. O., & Sagarovsky, A. A. (2009). Methodology and techniques for compiling an idiolect dictionary. *Bulletin of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series "Philology"*, 843(55), 114–119 [in Ukrainian].

Khibleba, N. (2012). On the northern boundary of the Boiko dialects: the dialect of the village of Rosokhy in the Saryi Sambir district of the Lviv region. *Bulletin of Lviv University. Series "Philological"*, 57, 311–321.

Khibleba, N. (2016). Wedding vocabulary in the dialects of the villages of Rosokha and Terlo in the Saryi Sambir district of Lviv Oblast: archaism and innovation. *Mandrivets*, 4, 14–22 [in Ukrainian].

Khibleba, N. (2021). *The Boiko Wedding in Texts: Ritual and Language*. (T. Yastremska, Ed.). I. Krypiakievych Institute of Ukrainian Studies, NAS of Ukraine [in Ukrainian].

Knyazhynskyi, A. (1934). From the Boiko-Lemko borderlands. *Chronicle of Boikivshchyna*, 3, 9–20 [in Ukrainian].

Knyazhynskyi, A. (1938). The phonetics of the foothill Boiko dialect of the village of Tysovytsia (Turchany County). *Chronicle of Boikivshchyna*, 10, 113–123 [in Ukrainian].

Kots-Hryhorchuk, L. (1977). Dialectal Issues in the Boikivshchyna Region. In P.Y. Hrytsenko (Eds.), *Ukrainian Dialectological Collection. Vol. 3. In Memory of Tetiana Nazarova* (pp. 119–131). Dovira [in Ukrainian].

Kovalik, I. (1969). Noun formation in the dialect of the village of Bitlya in the Lviv region. In F. T. Zhilko, N. Y. Marchuk, I. G. Matviyas, T. V. Nazarova, S. F. Dovgopol (Eds.), *Ukrainian Dialectal Morphology* (pp. 57–61). Naukova Dumka [in Ukrainian].

Kysilevsky, K. (1962). Linguistic features of the Nadnistriansky dialect. *Proceedings of the Shevchenko Scientific Society. A collection in honour of Zenon Kuzela*, CLXIX, 283–297 [in Ukrainian].

Lewicka, U. (2002). Słownictwo wsi Terka na pograniczu łemkowsko-bojkowskim. W J. Rieger (Red.), *Studia nad słownictwem gwar ukraińskich w Polsce. Łemkowszczyzna i gwary nadszańskie* (s. 107–180). Semper.

Matiiv, M. (2002). Observations on the vocabulary of the village of Volia-Blagivska in northern Boikivshchyna. *Culture of the Peoples of the Black Sea Region*, 32, 94–95 [in Ukrainian].

Oshchypko, I. (1971). The system of noun inflection in the Boiko dialect. In P.S. Skrypnyk, V.O. Nosenko. *Proceedings of the 12th All-Ukrainian Dialectological Conference* (pp. 170–180). Naukova Dumka [in Ukrainian].

Rudolf-Ziółkowska, E. (2002). Dawne słownictwo pogranicza bojkowsko-łemkowskiego (na podstawie zapisów S. Hrabca, J. Riegera, Z. Stiebera). W J. Rieger (Red.), *Studia nad słownictwem gwar ukraińskich w Polsce. Łemkowszczyzna i gwary nadszańskie* (s. 209–322). Semper.

Rudnytskyi, Y. (1935). On the Boiko–Upper Dniester linguistic boundary. *Chronicle of Boikivshchyna*, 6, 9–14 [in Ukrainian].

Sanchenko, E. (2010). A general description of the lexicon of elite linguistic figures with dialectal and Russian substrates. *Linguistics*, 3(21), 36–42 [in Ukrainian].

Shevelov, Y. (2002). *Historical Phonology of the Ukrainian Language*. Akta [in Ukrainian].

Sova, M. (2001). The dialect of the village of Mokre in the Boikivsko-Lemkivsko border region. In F. Chyzhevskyi, H. Arkushyn (Eds.), *Ukrainian and Polish dialects of the border region* (pp. 137–141). Polish Folklore Society [in Ukrainian].

Sventsitsky, I. (1913). The Boikiv dialect of the village of Bitlya. *Proceedings of the Shevchenko Scientific Society*, XIV, 117–153 [in Ukrainian].

Voznyi, T. (1969). The system of verbal tense forms in the dialect of the village of Bitli in the Lviv region. In F.T. Zhilko, N.Y. Marchuk, I.G. Matviyas, T.V. Nazarova, S.F. Dovgopol, (Eds.), *Ukrainian Dialectal Morphology* (pp. 177–183). Naukova Dumka [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 21.03.26

Прорецензовано / Revised: 16.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 14.05.26

Nataliia Khibeba, PhD (Philol.), Assoc. Prof.

ORCID ID: 0000-0003-1098-3082

e-mail: nataliya.khibeba@lnu.edu.ua

Ivan Franko National University of Lviv,
Lviv, Ukraine

THE BOIKO DIALECT OF THE VILLAGE OF LOSYNETS AS A MICROSYSTEM OF THE SOUTH-WESTERN DIALECT GROUP OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

Background. This article presents a comprehensive analysis of the Boiko dialect spoken in the village of Losynets, Sambir District, Lviv Region, as a representative of the south-western dialect of the Ukrainian language. It highlights the importance of studying individual dialects to clarify the boundaries of the dialect area, identify typical and sporadic linguistic phenomena, and provide a more detailed description of the linguistic landscape of dialect speakers.

Methods. The study of the dialect of the village of Losynets contributes to refining the dialectological map of the Boiko area, recording unique features at various linguistic levels, and preventing the loss of valuable dialectal material.

The aim is to provide a comprehensive description of the phonetic, morphological, syntactic and lexical features of the dialect and to determine its place on the dialectological map of the Boiko region.

The research methods included fieldwork, linguistic geography and descriptive approaches.

Results. At the phonetic level, the preservation of archaic features ([a] following soft consonants, the absence of palatalisation, and a slight manifestation of the ‘ukannya’ phenomenon) has been observed, as well as positional modifications in vowel and consonant sequences. The morphological level reflects standard and dialectal forms, as well as variation in inflections. At the syntactic level, the use of local conjunctions,

specific government patterns, and the presence of dialectally marked constructions can be observed.

The lexical level of the dialect is characterised by a rich stock of idioms linked to the traditional culture and wedding customs of the Boikos.

Conclusions. The dialect of the village of Losynets is a coherent linguistic microsystem with typical features of Boiko dialects, whilst at the same time demonstrating variability and new trends under the influence of the literary language, particularly in the speech of the younger generation. The results of the study confirm the value of 'focused' studies for an in-depth description of Ukrainian dialects and emphasise the need for further documentation of local dialects as an important tool for preserving linguistic diversity and a valuable source for future dialectological generalisations.

Key words: dialectology, dialectal text, Boiko dialect, dialectal feature, linguistic geography.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; у рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.